

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośniami . . .	8,67 „
Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — — części kwoty abonamentowej. — —	

OGŁOSZENIA:

na 4 stronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczby w guldenach. Tłumaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia się nie gwarantuje. Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Poniedziałek: Firmina i Agapita
Wtorek: Marjana i Rufina

CHOJNICE, wtorek dnia 19 sierpnia 1930 r.

Słońca wschód 4.48 zachód 19.18
Księżycy wschód 22.23 zach. 15.07

Organizacja Kupiectwa Pomorskiego

Dziesięć lat minęło od chwili, kiedy kupiectwo pomorskie, jeszcze pod okupacją pruską, ale już w przeddzień wolności, zjechało się w Grudniu dnia 19 września 1919 roku poraz pierwszy, by położyć fundament pod gmach organizacji za wodowej i przygotować historyczny powrót Pomorza do Ojczyzny. Wiadomość o przyjęciu w Paryżu przez Niemców warunków pokojowych o odzyskaniu starej ziemi pomorskiej, odbiła się wśród kupiectwa pomorskiego echem radości. Ziść cię się miały bowiem wierzenia naszych ojców — kupiec pomorski miał stać się wolnym obywatelem Wielkiej Rzeczypospolitej. Z czynnika państwa drugorzędowego, bojkotowanego przez pruskie władze i urzędy stać się miał ważnym ośrodkiem gospodarczym, a jego ziemia ojczyzna Pomorze, miała zostać najcenniejszą perłą w Koronie ziem polskich. Zamiast w drugorzędnej pruskiej prowincji miał kupiec pomorski pracować odąd na odcinku Rzeczypospolitej o szacownej nazwie „Okna na świat”. Z jednostki wobec państwa obcego obojętnej, żyjącej szarżyną dnia, miał kupiec pomorski stać się aktywnym budowniczym i strażnikiem najcenniejszego organu Odrodzonej Polski — Pomorza.

Nic więc dziwnego, że ta zmiana roli wywołała w najszerszych warstwach naszego pomorskiego kupiectwa zrozumiałe pragnienie, by zmar twychwstała Najjaśniejsza Rzeczpospolita zastała Handel Pomorski przygotowany i zorganizowany. Bowiem tylko drogą dyscypliny organizacyjnej dały się rozwiązać rozliczne zagadnienia ekonomiczne, jakie zaistnieć musiały w chwili tak wielkiego przewrotu politycznego.

To też na apel Towarzystwa Kupców Samodzielnich w Grudniadzu, założonego kilka miesięcy przedtem, zjechało się tłumnie kupiectwo pomorskie z wszystkich zakątków tak zwanych Prus Zachodnich i Warmji. I chociaż Niemcy podenerwowani byli tym pierwszym naszym występowaniem, a w okolicach Bazaru, lokalu Zjazdu, gęsto patrolował Grenztzchutz, nie śmiano przeszkodzić wielkiej manifestacji jaką był niewątpliwie ówczesny Zjazd. Obrady, owiane najgorętszym patryotyzmem i zapalem najszlachetniejszym, przebiegały się w pomysłach i projektach, by jaknajlepiej Polskę powitać i urządzić. Rzucone przez Zjazd hasło: „Organizujcie się” zrealizowano w niebawale krótkim czasie. Wybrani przez Zjazd komisarze rozjechali się do miast i miasteczek pomorskich wszędzie powtarzając hasło Zjazdu „Organizujcie się”. W ciągu kilka zaledwie tygodni powstało z górą trzydzieści Towarzystw lokalnych, zgłaszających swój adres do centralnej organizacji, której Wydział Wykonawczy dał nazwę „Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu”. Zakończeniem okresu organizacyjnego był pierwszy Zjazd delegatów, odbyty w październiku 1919 roku w Toruniu, który wybrał władze związkowe. Siedzibą Centrali został Grudziądz. Zjazd delegatów rzucił drugie hasło: „Przygotowujcie się!”

Wniknijcie siłą organizacyjną do wszystkich (wówczas jeszcze niemieckich) samorządów komunalnych i gospodarczych! Wejdźcie do Izby Przemysłowo-Handlowych, Magistratów i Rad Miejskich, urzędów i pilnujcie aby nie uroniono tam nic w ostatnich miesiącach na szkodę zbliżającej się państwowości polskiej! Trzymajcie rękę na pulsie życia gospodarczego, a przedewszystkiem gotujcie się do objęcia setek i tysięcy warsztatów handlowych!

I zawrzało wśród kupiectwa jak w ulu. I szeroko kim frontem ruszyła praca organizacyjna. Ujęto wszystko w swoje ręce. W porozumieniu z Nacelną Radą Ludową w Poznaniu zabezpieczono dostawę węgla na Pomorze, brak którego począł wywoływać niepokoje i rozruchy. I gdy w styczniu 1920 roku zwycięskie wojsko, drodze nam

Echa mowy min. Treviranusa

Niemcy o wystąpieniu ministra Zaleskiego.

Berlin. Biuro informacyjne Conti ogłasza następujący komunikat:

Polski minister spraw zagranicznych Zaleski w związku z przemówieniem ministra Rzeszy Treviranusa z dnia 10 bm uznał za właściwe wystąpić z protestem u niemieckiego charge d'affaires w Warszawie. Minister Zaleski podkreślił przytem niekorzystny wpływ tego przemówienia na polsko-niemieckie stosunki.

Niemiecki charge d'affaires odpowiedział, że nie mógłby rozpocząć dyskusji nad przemówieniem ministra Rzeszy Treviranusa i dodał, że według jego informacji mowa ministra Rzeszy nie zawierała nic takiego, co by zmieniało podstawę niemiecko-polskich stosunków lub nie było zgodne z zawartymi umowami. Byłoby zwłaszcza bezsensowne sądzić, że minister Rzeszy Treviranus myślał o zmianie granic przy pomocy wojny. Stanowisko zajęte przez niemieckiego charge d'affaires odpowiada poglądom tutejszych politycznych kół miarodajnych. Wszystkie rządy niemieckie — zaznacza dalej komunikat — reprezentowały zawsze ten sam pogląd w stosunku do dotychczasowych granic polsko-niemieckich i nie dopuszczały żadnych wątpliwości co do tych swoich poglądów.

Polski komunikat oficjalny.

Warszawa. Z powodu komunikatu prasy niemieckiej o ostatnich enuncjacjach min. Treviranusa ze źródła oficjalnego komunikują ci co nast.

Komunikat niemiecki nie zawiera żadnych wyjaśnień, któreby usprawiedliwiały podobne wystąpienie ministra Treviranusa. Rząd każdego państwa musi bardzo stanowczo zareagować przeciwko manifestacjom ze strony czynników obcych, skierowanym przeciwko integralności (nie naruszalności) jego terytorjum. Przypuszczalnie rząd niemiecki co do swego terytorjum stoi na tem samym stanowisku. W danym wypadku protest rządu polskiego przybrał charakter tem bardziej stanowczy, ponieważ chodziło o wystąpienie ze strony członka rządu niemieckiego i to w formie, która musiała wywołać sprzeciw wszystkich czynników, szczerze pragnących międzynarodowej współpracy pokojowej. Wszystkie rządy polskie nie opuszczały żadnej sposobności, aby stwierdzić ze wszelkie roszczenia ze strony Niemiec do zmiany granic jakakolwiek drogą spotkają się z nieodwołalnym sprzeciwem całego narodu polskiego.

Prasa niem. o wystąpieniu Treviranusa

Berlin. Prasa niemiecka w dalszym ciągu omawia sytuację, wywołaną niedzielnym przemówieniem ministra Treviranusa.

Stosunki niemiecko-polskie — pisze „Tägliche Rundschau” — są obecnie nieomal w takim stopniu napięte, w jakim znajdowały się stosunki niemiecko-francuskie w roku 1923-24. Dziennik utrzymuje, że Treviranus zdaje się być przedewszystkiem tym, który wyznaczony jest do torowania drogi do rewizji granic wschodnich (!) Młody ten minister obdarzony jest siłą, ruchliwością i zdrowymi nerwami i nie da się sprowdzić z raz obranej drogi, mimo ataków, skierowanych przeciwko niemu z rozmaitych stron. Projekt mianowania Treviranusa ministrem prowincji wschodnich Rzeszy oznacza, że zagadnienia wschodnie mają dla Niemiec pierwszorzędne znaczenie. Akcja pomocy dla prowincji wschodnich prowadzona z inicjatywy prezydenta Rzeszy, może w najlepszym razie tylko w części zapobiec panującemu kryzysowi. Zapomocą kredytów, przez opiekę społeczną i kulturalną uda się może odwrócić najgorsze, lecz prawdziwą przeszkodą normalnego rozwoju stosunków jest traktat wer-

salski. Obecna propagandę Treviranusa za rewizją granic wschodnich „Tägliche Rundschau” porównuje do ognia huraganowego. Przedewszystkiem chodzi o wpajanie świadomości społeczeństwu niemieckiemu, że na wschodzie musi się stać coś, co zapewni Niemcom nową siłę życia.

Według „Kreuztg.”, sprawa rewizji granic niemiecko-polskich jest zbyt poważna by można ją było sztukować zapomocą źle zrozumianej dyplomacji. Dla Niemiec istnieją tylko dwie drogi: albo uznać oficjalnie konieczność rewizji granic i dążyć wszelkimi siłami do tego celu, albo uprawiać nadal politykę porozumienia, co może się odbyć tylko kosztem państwa niemieckiego.

Socjalistyczny „Vorwärts” wyraża żal, że Treviranus przez swój sposób żądania rewizji granic osiągnął to że narodowa opinia francuska zwraca się obecnie przeciwko zwolennikowi polityki porozumienia, min. Briandowi. Treviranus nie przypuszczał nawet, że przemówienie w którym domagał się rewizji granic, będzie miało wręcz przeciwny skutki, że mianowicie wywoła żywy opór

Hallerczycy, przynieśli nam wolność był wielki dział życia gospodarczego, handel, przygotowany do państwowo-twórczej pracy. Kiedy pierwszy wojewoda pomorski śp. dr Łaszewski wielki protektor Związku, zaprosił władze związkowe do Torunia w sprawach aprowizacji miast i armji, która to aprowizacja poczyniła się komplikować mógł Związek oświadczyć, że zmysł organizacyjny kupiectwa pomorskiego przewidywał te ewentualności, że kupiectwo otworzy swoje magazyny bo jest przygotowane na ten okres przejściowy. I aprowizacja Pomorza nie zachwiała się ani na chwilę, tak jak nie zawiodła ani na chwilę nowa maszyna państwowa. Całe przejęcie i puszczenie w ruch własnej administracji, odbyło się na Pomorzu z przedziwną sprawnością, wprowadzającą w podziw odchodzących Niemców. Rola odegrała w tych przełomowych chwilach przez handel, nie była nigdy należycie doceniona, jednakże w historii Związku jest to nasza najpiękniejsza karta.

Rozpoczął się okres instalacji gospodarczej Rzeczywistość okazała się bardzo twardą. Tak jak

życie młodej Rzeczypospolitej zaraz w zaraniu przejść musiało chrzest nowej wojny bolszewickiej, tak i stosunki gospodarcze podlegały stałej nierównej fluktuacji. Po krótkich okresach lepszych następowały ciężkie okresy przesilenia i silnej depresji. Nastąpił rozstrój finansowy i niebezpieczna inflacja, która pochłonęła niemal połowę naszego dorobku. Reformy skarbowe przerwały na życie gospodarcze nieprawdopodobnie wprost ciężary. Rozczarowaniem było dla kupiectwa ustosunkowanie się do niego napływających z innych części kraju warstw społecznych, które nie mogły znać wartości własnej han. rodz bo wyrosły w otoczeniu ekonomicznym wrogiem kult. polskiej, i nieświadomie przeniosły ten punkt widzenia na Pomorze. Potrzeba było ogromnego wysiłku, by tę niebezpieczną orientację zneutralizować. Przed takiemi więc zadaniami stanęła młoda organizacja już pierwszej chwili swego istnienia i czuła z dumą możemy powiedzieć, że rozwiązała je wszystkie szczęśliwie.

(Dokończenie nastąpi.)

Cienie i światła Polska nie ścierpi prowokacji Treviranusa

Rok 1920 — rok ciężkich klęsk wojennych i wspaniałego zwycięstwa polskiego nad bolszewikami jest dla psychologa bogatym polem doświadczeń; w przebiegu przejść tragicznych tej chwili dziejowej ujawniły się z niesłychaną wypukłością szczyty i niziny duszy polskiej

Zima i początek wiosny tego pamiętnego roku nie zapowiadały doniosłych wypadków na dalekich kresach wschodnich toczyły się zwykle walki partyzanckie a wewnątrz kraju trwały zacięte spory na podłożu klasowym. Szczęśliwa narazie wyprawa na Kijów elektryzowała społeczeństwo wywołała wybuch entuzjazmu dała folię jednej z cech polskiego charakteru — próżności; gromadzące się na północno-wschodnich rubieżach ciężkie chmury lekceważono.

Dopiero nieszcześnie bitwa 4 — 5 lipca nad rz. Autą i generalny odwrót naszych armij na Białej Rusi zaniepokoiły społeczeństwo a niepokój ten wzrósł jeszcze bardziej gdy pod naciskiem konnego korpusu Budiennego załamała się tak błyskotliwa operacja kijowska i wojsko polskie rozpoczęło przyspieszony odwrót ku granicom Polski dokonywany z dużymi stratami w warunkach nie sychanie ciężkich

Groza klęsk wojennej zawisła nad krajem żołnierz znużony ciągłym odwrotem walczył coraz słabiej oddziały dezorganizowały się a w społeczeństwie zapanowało zdenerwowanie i sceptycyzm oskarżano się wzajemnie szukano winnych Trwożliwi uciekali po cichu inni pokładali jedyną nadzieję w interwencji koalicji lub paktach z bolszewikami a przecie jawnem było że pogrom zupełny Polski był kamieniem węgielnym cichej ugody Sowieców z Niemcami.

W tej krytycznej chwili powstał wreszcie rząd jedności narodowej a na czele jego stanął chłop spodziewano się w ten sposób pociągnąć do szeregów masy włościańskie słabo reagujące dotychczas na zbliżającą się klęskę i ogłoszono zaciąg ochotniczy wywołano na wniosek marszałka sejmowy W Trąpczyńskiego obywatelski Komitet Obrony Państwa

Pomimo słabego uświadomienia narodowego ogółu ludności dał on, pisze Szczerbiec, wyjątkowo dobre wyniki — w ciągu dwunastu tygodni przyjęto do armii ochotniczej 105 tysięcy ludzi ale cyfrę tę należy powiększyć o 25 procent gdyż wielu ochotników wstąpiło bezpośrednio do polowych oddziałów.

Ogółem napływ ochotników był nierównomierny największy w pierwszych czterech tygodniach poboru (74 procent) spada on następnie szybko. Okręg warszawski dał najpoważniejszą cyfrę ochotnika 26,9 procent Lwów — 16,1 procent Łódź — 12,6 procent Poznań — 11,5 procent Kraków — 10,8 procent Kielce — 9,5 procent Pomorze — 7,9 procent Lublin — 4,7 procent, należy jednak pamiętać że na terenie okręgu lubelskiego dużo instytucji w tym czasie uległo ewakuacji co przeszkodziło przeprowadzeniu zaciągu i prowadzeniu propagandy.

Stosunek liczby ochotników do cyfry zaludnienia pozostawia na pierwszym miejscu Warszawę za nią idą — Pomorze, Poznań, Łódź, Kraków; Lwów, Kielce, Lublin, dane co do Lwowa i Pomorza są chwytne w pierwszym nie stawiało się do zaciągu 65 procent Rusinów a na Pomorzu zgłosiło się masowo kresowcy i ewakuowani urzędnicy

Ochotnicy według wyznań dali: chrześcijanie 96,9 procent, niechrześcijanie 3,1 procent. W Warszawie zapisało się do armii ochotniczej: chrześcijan — 7061 niechrześcijan — 209, ze średnim wykształceniem — 3504 z wyższym — 72

Według zawodów: uczniów — 1717 urzędników — 717, rolników — 510 handlowców — 481; robotników — 780. Z niechrześcijan 95 procent stanowią uczniowie szkół średnich

Harcerstwo polskie stawiało się do służby w pełnym składzie — 30 tysięcy wraz z całym aparatem administracyjnym i instruktorskim, chłopcy od lat 17 w górę poszli do służby frontowej młodzi oraz wszystkie harcerki — do służby pomocniczej garnizonowej sanitarej

Falą ruszyły do wojska drużyny szkolne rzemieślnicze i wiejskie po kilku dniach stanął zorganizowany i wyćwiczony pułk ochotniczy, w którym harcerze stanowili 75 procent — 80 procent stanu, większość została rozsypana po kilkudziesięciu pomiędzy pułkami. Młodzież harcerska była tak przygotowana do służby wojskowej pod względem duchowym i ogólnego wykształcenia wojakowego że po kilku dniach ćwiczeń w koszarach wykazała doskonałą sprawność podciągnęła szybko nieprzygotowanych ochotników do swego poziomu

Stawiła się również licznie klasa robotnicza stanęła do apelu kobieta polska — ale nie zawsze w charakterze właściwym jej przyrodzeniu — służba z karabinem sprzeciwia się jej słabym siłom fizycznym.

Z ludności polskiej najslabiej był reprezentowany w zaciągach ochotniczych element włościański słabo uświadomiony narodowo. Najgorzej jednak przedstawia się sprawa udziału mniejszości narodowych ściślej mówiąc żydów po za sferą uczniowską nie dali oni prawie zupełnie ochotnika.

Opróżnienie Nadrenji dało hasło Niemcom do ataku na Polskę Mając nieskrępowane ręce na zachodzie, depcząc traktaty i zobowiązania międzynarodowe, przekreślając „pokojuowe“ enuncjacje jakie padały na forum Ligi Narodów z ust pruskich mężów stanu rząd Rzeszy występuje z groźbą pod adresem Polski domagając się oficjalnie zwrotu zrabowanych ziem

Niesłychane wystąpienie Treviranusa ministra terenów okupowanych który miał odwagę mówić o niesprawiedliwych granicach opartych na nielegalnych podstawach i o niezagojonej ranie na wschodnich rubieżach Rzeszy (!) — stanowi groźne momenta nie tylko dla Polski która po trafi dać należyta odpawę bezczelnym uroszczeniom niemieckim ale i dla całego świata cywilizowanego moralnie po straszliwych wstrząśnieniach wojennych

Zawsze niespokojna odczuwa dysząca nienawiść i żądną odwetu nacja teutońska wyciąga maciaki odwiecznie polskie ziemie grożąc zamachem

Ojciec św Pius 11-ty o rocznicy „Cudu nad Wisłą“

Z okazji doręczenia Ojcu św za pośrednictwem Nuncjusza Apostolskiego, JE ks: Arcybiskupa Fr. Marmaggi'ego pierwszych egzemplarzy medalu Cudu nad Wisłą, wybitych w srebrze i w bronzie w mennicy państwowej, przewodniczący Komitetu medalu Cudu nad Wisłą, ks kanonik A. Trepkowski, dyrektor archidiecezjalny Związków Misyjnych w Warszawie, otrzymał od J Em ks Kardynała Pacelli'ego Sekretarza Stanu, pismo wraz z błogosławieństwem Jego Świątobliwości Piusa 11-tego dla członków Komitetu oraz dla wszystkich, którzy przyczynią się do rozpowszechnienia rzeczonych pamiątek, treści następującej: „Sekretariat Stanu Jego Świątobliwości. Nr 93211:

Z Watykanu dnia 2 sierpnia 1930 roku Ojciec Święty przyjął ze szczególnym zadowoleniem wiadomość, że niebawem Polska obchodzić będzie dziesiątą rocznicę zwycięstwa, jakie odniosło wojsko polskie na równinach, okalających Warszawę, prawie, że w obliczu Ojca Świętego. Jego Świątobliwość z głębi serca winażuje Ko mitetowi, usiłującemu upamiętnić oną datę przez wybitie medalu z wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej, która jeden raz więcej dzięki Swojemu przemożnemu wstawianictwu ocalała Wasz Kraj szlachetny

Zadowolenie Ojca Św jest tem żywsze, że organizacja propaganda i bieg rozpowszechnienia pamiątek wydarzeń, pełnych chwały, powierzone zostały młodzieży akademickiej.

Nie wątpiąc, iż Polska cała łączy się jednym sercem w najzarliwszych oznakach wdzięczności składanych Bogu i Jego Przenajświętszej Matce za tak wielkie dobrodziejstwo, oraz dziękując Komitetowi za hołd, złożony z okazji sprawy, która Jego Świątobliwości jest nad wyraz drogą, Papiież czuje się szczęśliwy przesłać — jako rekwizytem łask Bożych — Tobie, Ks Przewodniczący, Członkom Komitetu i wszystkim co przyczynią się do rozpowszechnienia rzeczonych pamiątek szczególniejsze Błogosławieństwo Apostolskie

Racz przyjąć Ks. Prezesie wraz z życzeniami moimi osobistymi również i zapewnienia mego duchowego oddania.

(—) E Kard. Pacelli

Wyjazd dzieci z kolonii.

We wtorek 12 sierpnia wyjechały z Polski dzieci, które przebywały na kolonjach ZOKZ, do Drezna, Lipska, Babimojskiego Międzyrzeckiego Powiśla; Warmji; Złotowskiego i Kaszub. Tran sporty skierowano na Zbąszyń, Kaczory, Kościerzynę—Jamno, Tczew i Jamielnik. Dzieci wracają zdrowe i bardzo zadowolone z pobytu w kraju. Przy odjeździe wznosiły okrzyki na cześć Rzplitej a u wielu widać było łzy w oczach Z rozmów ze prowadzonych z dziećmi można wnioskować, że akcja kolonijna prowadzona przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, wpływa dodatnio na uświadomienie narodowe naszej mniejszości w Niemczech.

Brat Mikada w Polsce.

W początkach przyszłego miesiąca oczekiwany jest przyjazd do Polski brata Mikada Japońskiego księcia Taka - Matsu. Książę Taka - Matsu odbywa obecnie podróż po Europie dla zapoznania się z organizacją armij państw europejskich.

Wśród zaciągu włościanie stanowili — 15 procent, rzemieślnicy i rolnicy — 35 procent, inteligencja — 50 procent

Cyfrы powyższe są tak wymowne że nie potrzebują komentarzy z wyjątkiem jednego — zbawieniego przełomu w psychice zdemoralizowanego żołnierza dokonali wyłącznie ochotnicy wśród których większość stanowiła młodzież ledwie wyrosła z wieku chłopięcego ożywiona gorącą wiarą i ofiarnym poświęceniem. Nie pomogłyby najlepsze plany strategiczne gdyby ta młodzież nie natchnęła żołnierza wolą zwycięstwa ona jest tym bohaterem który w pamiętnym roku zbawił Polskę jej więc należy się główna wdzięczność i cześć społeczeństwa.

na polskie terytoria i wytwarzając atmosferę równie naelektryzowaną jak ta która poprzedziła burzę wojny światowej

Doświadczenia wojenne nie nauczyły niczego Niemców ale też nie nauczyły Europy która zapominając o wiecznym nienasyconym nacjonalizmie Prusaków przybierającym okolicznościowo szaty pa cyfistyczne demokratyczne lub liberalne poszła na ustępstwa wobec narodu który ustępstwa poczytuje za słabość a liczy się tylko z siłą i gwałtem

Opinia polska i opinia świata jest żywo zaniepokojona wystąpieniem Treviranusa. W momencie tak doniosłym społeczeństwo polskie ma prawo wymagać od swego rządu zdecydowanej i męskiej reakcji która by położyła kres nieobliczalnym w skutkach posunięciom rządu Rzeszy Prowokacja Niemiec napotka na jednolity zwarty i jednakowo czujący front narodu polskiego który nie pozwoli na wydarcie sobie ani piędzi własnej ziemi.

FRASZKI

Do Europy.

Stąd ciągle idą właśnie w tem zapowiedź boju że szwab chce korytarza sarmata pokoju.

— Jednak, jeśli o sposób na obce się pytasz, pokój zostaw szwabowi, sarmacie korytarz

Bajka o karpju

Złocił się raz na karpia rybak, stary wyga, że nie idąc na haczyk, w wolnej toni śmiga.

— Władzisz — karp się rozeźmiął do rybaka zrędy dziś tylko jenerałów łapie się na wendy

Pakciarze.

— „Damy Niemcom Pomorze, Śląsk, ziemię pozn. byle w ciału przyoblec mrzonkę atamańską.

— Unja! — I federacja! — Wawel — w Berdyczowie! (Polsko! Czy nie masz rady na pet-lurę w głowie?)

NA BANKIECIE

(Jadłospis)

„Bigosik a ia Be-Be. Gdy się rozochoćim, do bigosu: „Marszałek“, „Dzikówka“, „Okocim“, „Rozbartel“ (sos sejmowy) i „z wrony kotlety“ „Bitki po carsku“. „Rydzę“ —

Na talerzu wety
„Szczerbiec“ Alfred Kalinka

Więści o krótkiej treści

Nie wolno czcić „Cudu Wisły“.

Starosta w Zawierciu na dwie godziny przed akademją ku uczczeniu Cudu Wisły uwiadomił Komitet Obywatelski o zakazie odbycia akademji Akademja Federacji odbyła się bez jakichkolwiek przeszkód.

Dzieją się w Polsce rzeczy o których się filozofom nie śniło.

Przepłynęła Bosfor.

Znana pływaczka miss Mercedes Gleitze, która przepłynęła swego czasu kanał la Manche, obecnie przepłynęła cieśninę Bosfor, oddzielającą Europę od Azji Przepłynięcie 6 i pół kilometra trwało 2 godziny 35 minut.

Nieszczęście w górach

W niedzielę dwaj turyści niemieccy z Erfurtu zasypani zostali schodząc z góry Montblanc, przez lawinę. Jeden został zabity na miejscu, drugi, ciężko ranny odstawiony został do lazaretu.

Śnieg we Francji.

W piątek wieczorem spadł śnieg wokolicach Paryża.

Strasliwa zbrodnia.

We wsi Kedle, pow. baranowicki, 21 letni parobek zamordował własną matkę i ciężko zranił 4 osoby. Następnie podpalił on w obłąkańczym szale swe osiedle, które spłonęło doszczętnie. W zgliszczach znaleziono zwęglone zwłoki mężczyzny.

Zadłużenie rolnictwa w Bankach Państwowych.

Stan zadłużenia rolnictwa w bankach państwowych z tytułu niespłaconych kredytów za nawozy sztuczne na dzień 1 lipca br wynosił ogółem 42926 tysięcy zł, z czego na Państwowy Bank Rolny przypada 34656 tysięcy zł zaś na Bank Gospodarstwa Krajowego 8270 tysięcy złotych.

Zaprzeczenie

Z Prezydjum Rady Ministrów otrzymała Gazeta Warszawska następujące pismo:

Na podstawie artykułu 21 dekretu z dnia 7 maja 1818 w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych — proszę o zamieszczenie sprostowania następującego:

W numerze 225 b Gazety Warszawskiej z dn 9 sierpnia ukazała się notatka o pielgrzymce de legatów Kościoła Narodowego w Ameryce pod tyt „Przedstawiciele sekciarstwa w Spale — wezmą udział w dożynkach. Notatka ta twierdzi z powołaniem się na „Polskę Odrodzoną“, że dnia 17 sierpnia pielgrzymi wyjadą do Spaly na zaproszenie Pana Prezydenta, gdzie wezmą udział w dożynkach. Wiadomość powyższa jest nieprawdziwą:

Szef Biura Prasowego
Prezydjum Rady Ministrów
Tadeusz Świącicki

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 18. sierpnia 1930 r.

Osobiste

Komisarz Policji Państwowej pan Sapecki, po wróciwszy z urlopu wypoczynkowego objął urządowanie.

Wysoki poziom zawodów lekkoatletycznych Okręgu II Sokoła.

W niedzielę odbywały się na boisku zawody lekkoatletyczne o mistrzostwo Okręgu II Dzielnicy Pomorskiej Sokoła. Zawody były licznie obsadzone a wyniki dobre. Walka toczyła się między Tucholą a Chojnicami Pierwsza zawdzięcza swój sukces dzięki wynikom w konkurencjach kobiecych oraz dla młodzieży. Chojnice zaś wybiły się na pierwszy plan dzięki zdobyciu większości zwycięstw w klasie A i B. Wyniki techniczne z tej wspaniałej rewii lekkoatletów podamy później.

Katastrofa samochodowa

Dnia 16 bm. wydarzyła się panu Romualdowi Zawackiemu przedsiębiorcy z Wilna, w Ogorzelinach katastrofa samochodowa. Pan Zawacki był w podróży z Gdyni do Częstochowy. W Chojnicach zmylił drogę i zamiast przez Angowice udał się do Ogorzelin. W Ogorzelinach, gdzie kończy się szosa, pan Zawacki tak nieszczęśliwie zawrócił, że samochód kilka razy wokół się obrócił przed nie koła samochodu się urwały, poczem samochód przewrócił się kołami do góry. Z pasażerów nikt szwanku nie odniósł. Siłą zawrócenia wyrwany został przydrożny kamień z 1 metra głębokości.

Odwolanie targów remontowych pomiędzy 18 i 23 sierpnia.

Komisja Remontowa donosi, że targi koni remontowych na Pomorzu, które miały się odbyć od dnia 18 do 23 sierpnia br zostały **przełożone** na koniec października względnie początek listopada br. Bliższe terminy będą podane.

Wobec powyższego **zostały odwołane targi remontowe**, które miały się odbyć dnia 19 sierpnia w Chojnicach i w Sepólnie, dnia 18 sierpnia w Tucholi i w Pruszczu Pom.

Kradzieże się mnożą.

Pewien głuchoniemy włóczęga nazwiskiem Belawa Karol z Wolnego Miasta Gdańska dokonał kradzieży trzewików i obrączki u Zofji Andrzejewskiej z Krojant. Policji naszej udało się ptaszka przychwycić i osadzić za szwedzkimi firanami.

Sprawa zaległych rent wojskowych.

Inwalidzi i wdowy wojenne, którym Wielkopolska Izba Skarbowa w Poznaniu wstrzymała bieżącą wypłatę renty dłużej jak 2 miesiące, ze względu zgłosić się do przewodniczącego Związku kół, Oszwałdowskiego w Chojnicach plac Kościelny (fabryka sieci) celem zarejestrowania ich najpóźniej do 25 bm. Wszelkie papiery rentowe należy zabrać ze sobą.

Z Pomorza

Śliwice, powiat tucholski (Kanalizacja.) Rozpoczęto tu już roboty kanalizacyjne. Będzie stąd wielką korzyść pod względem zdrowotnym i życzyć należy, aby i inne gminy poszły za tym przykładem.

Wejherowo. (Samobójstwo.) Dnia 7 bm z pensjonatu p Leśnickiej w Orłowie oddalił się Mazur Franciszek, który pozostawił napisaną przez siebie karteczkę, aby jego rzeczy wydano siostrze je go 9 bm odnaleziono Mazura w lesie niezwyłego Dochodzenia wykazały że M popełnił samobójstwo wystrzałem z rewolweru w okolicę serca.

(Zasypany na śmierć.) Dnia 4 bm o godzinie 10 przysypany został ziemią Burzan Leon z Orłowa, lat 27 Współpracownicy odkopali go, lecz B był już bez życia.

Pelplin. (Uroczysta akademja ku czci św Augustyna Wzniesienie krzyża na cmentarzu.) W środę dnia 13 bm odbyło się zebranie grona miejscowych obywateli na którym wyłowiono komitet parafjalny, którego zadaniem będzie urządzenie uroczystej akademji w dniu 24 bm ku uczczeniu św Augustyna Czysty dochód z akademji przeznaczony będzie na wzniesienie betonowego krzyża na cmentarzu miejscowym.

(Zebranie Stronnictwa Narodowego.) Zarząd Stronnictwa Narodowego, korzystając z obecności p Rymara byłego posła i przewodniczącego komisji budżetowej w ubiegłym Sejmie urządziło zebranie, by wysłuchać referatu o stosunkach politycznych i gospodarczych w państwie. Mimo zapowiedzi, iż mogą wziąć w zebraniu udział nie tylko członkowie ale i sympatycy zebranie musiało się odbyć tylko dla członków Stronnictwa, gdyż władze nie pozwoliły na urządzenie publicznego zebrania. Po zagajeniu zebrania przez prezesa Knasta, pan profesor Rymar w dłuższym referacie przedstawił stosunki polityczne i gospodarcze, opierając swoje wywody rzeczowymi na liczbach opartymi dowodami. Z referatu dowiedzieliśmy się że czteroletnia gospodarka sanacyjna prowadzi nasze gospodarstwo do ruiny i że, lekceważąc nie rad i wskazówek dawanych przez Stronnictwo Narodowe przez obecny system rządzenia doprowadza do tego, iż długo będziemy musieli pokutować nim zostaną naprawione te błędy, które są narca popełniła. Referat wywarł na obecnych bar-

Uprasza się wszystkie Zarządy Związków Pracowników Państwowych o laskawe przybycie dn 19 sierpnia 1930 roku między godziną 20 — 21 wieczorem do lokalu pana Pierzyńskiego przy ulicy Gdańskiej dawniej Trzebiatowski z pieczęcią Koła celem złożenia podpisu na memorjałe w sprawie dodatku kresowego. Komitet.

Pożar w Ogorzelinach.

Dnia 14 bm powstał o godzinie 21,30 groźny pożar w zabudowaniach rolnika Jana Dziembora w Ogorzelinach, powiat chojnicki Wskutek wadliwego stanu komina zapaliły się znajdujące się na strychu materiały łatwo palne. Ogień z szaloną szybkością ogarnął cały dom, który spłonął doszczętnie. Wraz z domem spalił się chlew. Dom oraz chlew kryte były papą Następnie ogień przenosił się na stodołę, która również spłonęła wraz z tegorocznymi zbiorami (około 30 fur zboża) Pastwą płomieni padły wszelkie narzędzia rolnicze Z inwentarza spaliło się 30 kur. Dalszy inwentarz uratowano. Z domu mieszkalnego nic nie zdołano wynieść Całej rodzinie pozostała jedynie ta odzież, którą miała na sobie. Ogólna szkoda wynosi około 27,300 zł. Ubezpieczenie wynosi 12300 zł

I drużyna Concordia (Ostrowite) — II drużyna Chojniczanka 0 : 8 (0 : 5).

W piątek dnia 15 bm odbył się mecz footballu wy pomiędzy tutejszą Chojniczanką a ostrowicką Concordią O godzinie 3,30 sędzia rozpoczął zawody. Pomimo deszczu obie drużyny ruszyły w szybkim tempie Concordia zgóry jest przekazana na porażkę Już w czwartej minucie sędzia dyktuje pierwszego goala dla Chojniczanki przez środkowego napastnika. Dalej padły jeszcze cztery gole Do połowy wynik 5 : 0 dla KSC. W drugiej połowie mimo ulewnego deszczu strzelili członkowie Chojniczanki trzy gole Ostateczny wynik 8 : 0 dla Chojniczanki. Bramkami podzielił się Kiedrowicz 4 Belzerowski 3 i Deja 1 U gości najlepszy pan Otto i Fede. Sędziował p Adamski

Powiat

Zukowo, powiat chojnicki. (Zatwierdzenie II zastępcy przełożonego obszaru dworskiego) Pan starosta zatwierdził pana Zajdę Karola z Zukowa na II zastępcę przełożonego obszaru dworskiego Zukowa.

Zamarte, powiat chojnicki. (Zamianowanie urzędnika stanu cywilnego.) Pan wojewoda pom. zamianował pana Pawła Orłowskiego z Jerzmionek urzędnikiem stanu cywilnego na obwód Zamarte

dzo wielkie wrazenie. Mówcę nagrodzono burzą oklasków Następnie redaktor Pielgrzyma pan Matosz wezwał zebranie do organizowania się bo za politykę w państwie wszyscy jesteśmy odpowiedzialni. Nikomu nie wolno lekceważyć spraw politycznych i gospodarczych państwa, lecz obowiązkiem społeczeństwa starać się usunąć zło i spowodować zmianę na lepsze. Zebrani wyrazili Stronnictwu Narodowemu uznanie za pracę w kraju i Sejmie, a profesorowi Rymarowi serdecz na podziękę za wygłoszony referat

KRONIKA POLITYCZNA.

Forsowne ćwiczenia niemiecko - gdańskich organizacji wojskowych.

Jeden z Polaków gdańskich, który przybył do Warszawy, powiada sensacyjną wiadomość.

Mianowicie jak twierdzi mowę niemieckiego ministra Treviranusa grożącego Polsce wojną o Pomorze, poprzedziło w Gdańsku bardzo ciekawe zjawisko. Polacy gdańscy zauważyli liczny napływ Niemców z Rzeszy do Gdańska. Niemcy ci ubrani są po cywilnemu, ale z postawy i ruchów ich widać, że są to wojskowi Z początku Polacy gdańscy przypuszczali, że idzie tu o zwykłą wycieczkę oficerów niemieckich do Gdańska. Okazało się jednakże, że oficerowie na stałe ulokowali się w Gdańsku Przy bliższej obserwacji okazało się, że utrzymują oni ścisłe stosunki z Niemcami gdańskimi i to właśnie, temi, którzy stoją na czele kół jawnych organizacji wojskowych Niemców gdańskich szykujących się do odwetu. Od czasu przyjazdu tajemniczych gości do Gdańska wszczął się żywy ruch wśród tych organizacji wojskowych które odbywały forsowne ćwiczenia

Ponieważ jednocześnie Gdańsk został załany bandą szpiegów niemieckich, przeto Polacy gdańscy przypuszczają, że generalny sztab berliński przystąpił do gorączkowej akcji prowokacyjnej na terenie Gdańska.

Sprawa nowelizacji prawa prasowego

Jak wiadomo związek wydawców opracowuje projekt przepisów prawa prasowego, który ma być zgłoszony czynnikom rządowym Projekt wydawców przewiduje między innymi, że zajęcia druków mogłyby być dokonywane jedynie na skutek decyzji władz sądowych, a nie, jak dotychczas organów administracyjnych.

Z tonącego parowca

Tahiti uratował parowiec amerykański „Uentuce” wszystkich pasażerów w liczbie 48

Wojska rządu chińskiego

po zajęciu Tsianfu sięgają wojska północne aż do Żółtej rzeki.

Lwów odcięty od świata

Lwów był ubiegłej nocy przez 4 godziny odcięty od świata. Nieznani sprawcy poprzecinali jednocześnie wszystkie przewody telefoniczne i telegraficzne Taksamo przewody łączące sygnały na stacji Dzięki przypadkowi tylko zdołano zatrzymać dwa pociągi Jest to niewątpliwie znów akt sabotażu Ukraińców, lub też komunistów

Sterowiec angielski poraz drugi pokonał Atlantyk

Dnia 16 bm angielski sterowiec R 100 powrócił na lotnisko w Cardington i zrzucił liny. Sterowiec rozpoczął swój lot powrotny z Ameryki w Montrealu we czwartek z rana Przelot przestrzeni 5400 klm trwał 57 godzin. Silny deszcz nad Atlantykiem uszkodził część pokrycia sterowca tak, że woda popsuła urządzenie elektrycznej kuchni W Cardingtonie oczekiwali na przybycie R 100 minister lotnictwa i inni przedstawiciele tegoż ministerjum.

Trzy tajemnicze morderstwa w Nowym Jorku

W Nowym Jorku popełnione trzy tajemnicze morderstwa. W dzielnicy Harlem znaleziono zamordowanych w własnych biurach dwóch przedsięwzięwców budowlanych. W chwilę później w nie dalekiem sąsiedztwie dokonano trzeciego morderstwa. Sądzą tutaj, że morderstwa te pozostają w związku z handlem narkotykami

Nowy rekord lotniczy.

Donoszą z Nowego Jorku, że lotnicy Jackson i O'Brien, którzy odbywają lot nad miastem w St Louis znajdują się w powietrzu od 500 godzin: Lotnicy mają zamiar przebywać nieprzerwanie w powietrzu do 1000 godzin, zaopatrując się w paliwo przy pomocy innych samolotów.

W ten sposób chcą oni pobić rekord: długo-trwałości lotu zdobyty przez braci Hunterów, którzy przed 6 tygodniami utrzymali się w powietrzu 554 godzin na samolocie „City of Chicago”

RUCH WYDAWNICTWA

Wydawnictwa.

Ukazał się nowy 21 (20) zeszyt poczytnego dwutygodnika narodowego „Szczerbiec” poświęcony prawie w całości 10-iej rocznicy Cudu Wisły Artykuł wstępny pod tytułem „Orlim Szponem omawiający 10 letnią rocznicę zwycięstwa pod Warszawą został skonfiskowany. Drugi z kolei szkic Cud Wisły doskonale charakteryzuje powody, przebieg i skutki wyprawy kijowskiej i bitwy warszawskiej w dniu 15 sierpnia 1920 roku.

W dziale „Z kraju” znajdujemy ciekawe, na nieznanym materiale oparte uwagi pod tytułem „Cienie i Światła” które przedstawiają sytuację polityczną kraju w roku 20 i zestawiają procentowy udział ludności według dzielnic i klas w zaciągu ochotniczym. Świetnie napisane wspomnienie z walk w 1920 roku przenosi czytelnika na front bolszewicki ukazując mu męstwo i poświęcenie polskich żołnierzy. Artykuł „Zawsze ci sami” jest doskonałą odpowiedzią na wyrok samozwańczego sądu przemyskiego w sprawie red Bilana. Jako dalszy ciąg kampanji, uświadamiającej o żydowskim niebezpieczeństwie ukazał się w obecnym numerze „Szczerbca” notatka Żydowski monopol omawiająca skutki opanowania przez żydów handlu produktami rolnymi Do naprawy systemu podatkowego wzywa notatka Kraj żąda reformy podatków.

Związłe dowcipne Fraszkki A Kaliński i ciekawy przegląd prasy zamykają najnowszy numer Szczerbca — Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie numer pojedynczy 40 groszy. Adres Redakcji i Administracji — Warszawa ulica Lwowska nr 15 m 3 Szczerbca można nabyć w kioskach Tow Ruch

Nadszedł już czas

do odnowienia przedpłaty na miesiąc wrzesień!

RUCH w TOWARZYSTWACH

Lutnia We wtorek 17 bm lekcja śpiewu dla chóru mieszanego o godzinie 8,15 wieczorem w szkole. O komplet uprasza Dyrygent.

Baczność drużyny Katolickiego Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Żeńskiej We wtorek o godz. 7,30 wieczorem zebranie zarządu w szkole powszechnej. O kompletne i punktualne przybycie druchen zarządowczyń uprasza się.

W czwartek o godzinie 8 punktualnie zebranie plenarne. Interesujący wykład wygłosi pan red. Chmielewski Przybycie młodzieży pozaszkolnej jak i niezrzeszonej mile widziane

Sprawie służ! Zarząd.

Towarzystwo Pomocników Fryzjerskich w Chojnicach. Dnia 19 bm o godzinie 8 wieczorem na sali u p Szultki odbędzie się zebranie na które Szan. Kolegów uprzejmie prosi Zarząd **Koło Pań, Kolejowego Przeprosobienia Wojsk.** Lekcja sekcji sanitarnej odbędzie się w czwartek dnia 21 8 br w ambulatorjum (Gmach Oddziału Drogowego) o godzinie 17. Kierowniczką

Oszczędność pieniężna stanowi źródło zdrowego kredytu dla poczynań gospodarczych wszystkich warstw narodu.

Kto chce korzystać z kredytu

sam winien oszczędzać, lokując - swój płynny kapitał w -

Miejskiej Komunalnej Kasie Oszczędności w Chojnicach

CHOJNICE, Rynek 1. (ratusz)

W niedzielę 24. sierpnia br. po południu o godzinie 5-tej odbędzie się

w oberży p. J. Schreibera - Lichnowy

Walne zebranie spółki rakarskiej pow. chojnickiego.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie z rewizji.
- 2) Potwierdzenie bilansu i sprawozd. z r. 1929.
- 3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi oraz kierownikowi.
- 4) Uchwała co do pokrycia strat z r. 1929.
- 5) Wybory.
- 6) Rozmaite.

1891

Przewodniczący rady nadzorczej J. Regenbrecht, Lichnowy.

Nadszedł większy transport

tapet

Najnowsze wzory.

Księgarnia Dziennika Pomorskiego.

Od dnia 1. sierpnia rb. stosujemy od wkładów oszczędnościowych następujące stawki procentowe, bez potrącenia podatku od kapitałów i rent, za wypowiedzeniem

dziennem	6 ⁰ / ₀
1 miesięcznym	7 ⁰ / ₀
3 „	8 ⁰ / ₀
6 „	9 ⁰ / ₀

Bank Ludowy Spółdzielnia z n. o. Bankverein Chojnice Bank Spółdzielczy z o. o. Komunalna Kasa Oszczędności pow. Chojn. w Chojnicach Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Chojnicach.

Wróciłam z podróży

Edyta Meifert

dypl. naucz. gry na fortepianie.

Żelazne beczki

używane czyste nadające się do benzyny pojemności 200 - 500 litrów

kupuje Drogerja - Perfumerja Bracia Hubert wł. J. Hubert Chojnice Pom. rok zał. 1894 Tel. 219

Wykwintne manicure 1 zł.

Dworcowa 72. Krakowska.

Dziennie świeże Róże

poleca K. Blaszczyk.

Kura

przybliżana za zwrotem kosztów do odebrania.

Warszawska II.

Młodszego człowieka

bezwzględnie uczciwego i sumiennego do prac domowych poszukuje

Hotel Prieb Wegecke.

Chłopiec do posylek

może się zgłosić

„Alpinus“ fabryka r. mek Dworcowa 31.

Silne rozsadki truskawkowe

kopa 3 zł. odda

Dogs, Zamieście.

Prakt. zeszyty wydawnictwa Bluszcz

- Zimne przekąski,
- Zimne leguminy,
- Pieczyno domowe,
- Wyrób serów,
- Potrawy z ryb,
- Zimne napoje,
- Przystawki gorące,
- Jarzyny na zimę,
- Salaty i sałatki,
- Konfitury, kompoty i inne konserwy owocowe,
- Potrawy i konserwy z grzybów,
- Co trzeba wiedzieć o grzybach,
- Mój ogródek, trawniki, inspekta, warzywa,
- Pranie, prasowanie,
- O przyjęciach i stole jadalnym,
- Umiejętność zachowania się w domu i w świecie,
- Jak zdobyć i zachować piękność i zdrowie,
- Zwierzyna, Zioła lekarskie.
- Domowy warsztat zabawek.

Księgarnia Dzien. Pom.

CEGLĘ

wapienno - piaskową

znanej pierwszorzędnej jakości, dostarcza natychmiast po korzystnej cenie i na dogodnych warunkach

Cegielnia Szlachta pow. Starogard.

Reparacje samochodowe

jak również wszelkie repar. modne wykonuje się szybko i tanio.

Centrala samochodów - Chojnice Richard Gehrke

Tel. 108. Tel 108

Wyciąć, wypełnić i oddać listowemu

Kwit mies. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski“	wrzesień 1930	2,80 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę ściągnąć przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy

dnia _____ 1930 r.

Wyciąć, wypełnić i oddać listowemu

Kwit mies. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski“	wrzesień 1930	2,80 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę ściągnąć przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.:

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy

dnia _____ 1930

Farby!

Farby w proszku, do pokostu i farby wodne. Wyroby polskie i zagraniczne, wyważone na funty i w beczkach. Pokosty czyste lniane, fabrykat swojski holenderski, farby gotowe, olejne farby lakierowe do użycia domowego, fachowo przyrządzone lakiery, pendzle szablon, tapety. Jak największy wybór tylko pierwszorzędnej jakości. Ceny umiarkowane.

Drogerja, Handel Farb BRACIA HUBERT,

właśc. JULJAN HUBERT Chojnice, Pom. Gdańska 18. rok zał. 1894. Tel. 219.